www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 301. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 27. грудня, 1924.

VOL. XXXII. No. 301. Jersey City, N. J., Saturday, December 27, 1924. THREE CENTS

36 осіб згинуло в святочнім пожарі.

ГОБАРТ, Оклагама, 25. грудня. — Підчас гуртового святкования Різдва в місцевій школі занялося різдвяне деревці, а від нього й цілий будинок; в його пожарі згинуло 36 осіб, по части діти, що прийшли на забаву, по части їх родичі та знакомі.

Товпа не могла вибігти з горіючого будинку, бо всі вікна були закратовані, а двері вузкі.

ПОТОПИЛИСЯ ЛЮДИ В НЕБУВАЛИЙ ПОВЕНИ.

БРИСТОЛ, Тенесі, 25. грудня. — Коло Солтвил, в стейті Верджінії, прірвалася тама коло фабрики вапна Матієсона. В мить маленька нетеча, що протікала зі сеї тами, перемінилася в справдішну ріку, яка затоплювала долини, валила доми, порівала мости. Обчисляють, що в сій небувалій повени погибло 9 людий. 10 людий ще не найдено. Погинуло теж богато худоби й курий.

НЕ ХОЧУТЬ ПОТВЕРДИТИ КУ-КЛАКС-КЛЕНА.

МОНТЕПЕЛІЄР, Вермонт, 24. грудня. — Стейтовий уряд не згодився зареґіструвати яко законне товариство стейтовий Ку-Клакс-Клен. Провідники організації будуть пробувати леґалізувати товариство в других стейтах.

НЕ СПОДІЮТЬСЯ УХВАЛЕННЯ ПІДВИШКИ ПОЧТОВИХ ОПЛАТ.

ВАШИНҐТОН, 25. грудня. — Як кажуть провідники сенату, й палати послів, на сій сесії конґресу не вдасться ухвалити проекту про підвишку почтових оплат. Проти нього заявилося так богато сенаторів, та конґресменів, що ухвала не перейде.

ЮНІ МАЮТЬ БУДУВАТИ ДОМИ.

НЮ ЙОРК, 24. грудня. — Кравецькі юнї відбули тут нині наради в справі будови мешкальних домів для робітників.

Юнї думають вложити в се підприємство міліон долярів.

СОВЄТСЬКИЙ ЕПИСКОП ПРОГРАВ.

НЮ ЙОРК, 24. грудня. — Нюйоркський суд видав нині вирок у справі судової тяганини за маєтки російської православної церкви в Америці, за який побиваються тепер митрополит Пятон та встановлений большевицькою „живучою церквою" Кедровський.

Суд заявив, що Кедровський не має права до церков, бо його встановило політичне, а не церковне тіло.

ТЕЖ ПРОТИ КИРИЛА.

НЮ ЙОРК, 25. грудня. — Сюди приїхав нині на італійськім кораблі Дуліо князь Сергій Романовський, князь Ляйхтенберґ, кузин послідного царя Миколи Дрогого, і в своїй першій розмові з американськими газетярами пятнував монархістичну акцію великого князя Кирила, свого близького кревняка.

Князь говорив, що самого проголошення царя за мало. Опиратися на царські традиції в Росії теж за мало. Треба наперед зорґанізувати силу, повалити большевиків, а доперва тоді відбудувати царат. Не той буде валити большевиків, хто проголосить себе царем, але той буде царем, хто зорґанізує сю силу, що повалить большевиків.

ДАЛІ СВЯТОЧНИЙ „БУЗ".

НЮ ЙОРК, 25. грудня. — Нюйоркські шпиталі дістали нині нових 34 пацієнтів, затроєних алькоголем. Мимо лікарської помочи сейчас померло з них трох.

СВЯТОЧНА ЛОВЛЯ.

НЮ ЙОРК, 25. грудня. — Прибережна сторожа піймала британський вітрильний корабель Патару, наладований горівкою та другими напитками вартости 500 тисяч долярів. Разом з ним арештовано 5 моторових лодок, що ждали коло нього на „штоф". При сьому арештовано 25 осіб.

УВІЛЬНЕННЯ З ВЯЗНИЦІ ПРОВІДНИКА ПРОГИБ. РУХУ.

ОСИНИНҐ, Ню Йорк, 25. грудня. — Зі стейтової вязниці випущено нині на волю Вілієма Андерсона, провідника Антисалюнової Ліґи, котрий відбув там 9-місячну кару за надуживанє фондів сеї організації для своїх цілий.

Зараз при виході з вязниці його арештовано знова і випущено на волю по зложенню кавції 5 тисяч долярів. Він каже, що готов далі боротися за свою ідею та що вязниця йому помогла, бо поправила його здоровля, вилічивши його з недуги горла та зубів.

КОНЕЦЬ ПРОЦЕСУ ПРОТИ ПРОПОВІДНИКА-ВБИЙНИКА.

МАВНТ ВЕРНОН, Иллинойс, 25. грудня. — Лава присяжних суддів, що розбирала справу подвійного вбийства, за яке були обжаловані методиський проповідник Гайт та його любовниця пані Світин, видала нині свій присуд, на основі котрого Гайт дістав засуд на досмертну вязницю, а пані Світин 35 літ тюрми. Вчувши присуд, обоє перечили, що вони винуваті, але погоджувалися на нього.

ПОКИНУЛИ ДІТИ.

ДІТРОИТ, 25. грудня. — В середу в ночи, в саме навечеря Різдва, найдено в сьому місті 3 дітий, покинених матірями. Всі вони погибли від зимна. Поліція глядає за матірями.

МАЮТЬ РОЗСЛІДЖУВАТИ УМОВИ СТАН ВАНЦЕТТІ.

БОСТОН, Массечузетс, 25. грудня. — Заряд стейтової вязниці рішив віддати під дослід знатоків психіятрії (науки про душу) Бартоломея Ванцетті, італійського іміґранта, що був свого часу засуджений на смерть за вбитє касієра одного підприємства. Сей засуд робітничі організації в цілім світі приняли як несправедливий та видачий лишень тому, що обжалований признався до анархістичних переконань.

Сьогорічна коляда для Рідної Школи в старому краю.

КОЖДА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА, КОЖДА ЦЕРКВА, КОЖДЕ ТОВАРИСТВО, БРАТСТВО, СЕСТРИЦТВО, СПІЛКА, БИЗНЕС І Т. Д. ПОВИННІ ЗЛОЖИТИ ВІД СЕБЕ ЛЕПТУ НА РІДНУ ШКОЛУ.

КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДЯНИН І УКРАЇНСЬКА ГРОМАДЯНКА, БЕЗ УСЯКОЇ РІЖНИЦІ, ПОВИННІ ЖЕРТВУВАТИ ВІД СЕБЕ, ПО СВОЇМ СИЛАМ, ЖЕРТВУ НА ДАЛЬШУ БОРОТЬБУ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ПРОТИ НЕВОЛІ, ЯКУ НА НЕЇ НАКЛАДАЮТЬ ХВИЛЕВІ ПОЛЬСЬКІ ОКУПАНТИ.

НІХТО З УКРАЇНЦІВ НЕ ПОВИНЕН ВІДТЯГНУТИСЬ ВІД ТОГО ЗАГАЛЬНО-НАРОДНЬОГО ОБОВЯЗКУ.

ЖЕРТВИ ПОСИЛАТИ ЧЕРЕЗ ОБЄДНАННЄ НА АДРЕСУ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA, PA.

БУРЯ ЗМЕЛА МОРЯКА

Мобіл, Алабама, 25. грудня. — Сюди приїхав норвезький корабель Даго та повідомив уряд, що страшна буря, яка заскочила корабель на Мексиканськім заливі, змела з покладу корабля моряка Вілієма Ольсона, як він був занятий мальованнєм покладу.

ДАРУВАВ ТРИ МІЛІОНИ МЕЖИ РОБІТНИКІВ.

Коламбас, Огайо, 25. грудня. — Вілліем Ритер, великий купець дерева, роздав межи своїх робітників коло 3 міліони дол. в шерах свого підприємства на Різдвяний дарунок.

ОБОРОНА НЮДЖЕРСЬКИХ БУТЛЕҐЕРСЬКИХ ПОЛІСМЕНІВ

Джерзі Сити, Н. Дж. 24. грудня. — Полісмени захоплені федеральними прогибіційними урядниками за змову з бутлеґерами, бороняться, що ціле обжалованнє се політичний маневр ворогів теперішного заряду міста.

БУРІ НА ОКЕАНІ.

Ню Йорк 23. грудня. — Вісім пасажирських кораблів приїхало нині до сього порту а кождий з них був обложений ледом і снігом. Кождий з них спізнився через страшні бурі на океані на один до трох днів.

САМОГУБСТВО ВАРШАВСЬКОГО КНИГАРЯ.

У Варшаві повісився книгар М. Бартельштайн. Причиною самогубства була фінансова кріза.

ЧОМУ ЯПОНЦІ ТАКІ ЧЕМНІ?

Цим питаннєм займається один англійський вчений — фільольог (що досліджує мови). Він каже: Коли Японці нібито дуже дбають про те, щоб бути, як найбільш чемними і ніколи не позволяють собі на якесь різке, чи прикре слово, то по просту тому, що в їхній мові нема різких і негарних слів, а є тільки самі чемні. Отже вони не мають просто мовного засобу, щоби виразити свою нехіть, негодовання, гнів, то що.

ТРАҐЕДІЯ ЖАНДАРМСЬКОЇ СТАНИЦІ.

В Кашляках збаражського пов. старший жандарм Франціщек Бартко застрілив молодшого жандарма Н. Щигля за невиконанне приказу. По хвилі Бартко отямився і вистрілом з револьвера сам позбавив себе життя.

„РУССКІЙ ЗАҐРАНИЧНИЙ ИСТОРИЧЕСКІЙ АРХИВ".

В Празі оснувався російський історичний архів, якого завданням є збирати матеріяли до історії світової війни та російської революції. Архів збирає рукописні і друковані матеріяли, головно межуари учасників війни та революції.

ЩЕ ОДНА КОМУНІСТИЧНА ДРУКАРНЯ.

Дня 15. м.м. викрила варшавська поліція комуністичну друкарню під фірмою „Польдрук". При ревізії найдено велику скількість друкованих відозв та приладжений до друку рукописний матеріял. Арештовано управителя друкарні й зецерів.

106-ЛІТНА НАРЕЧЕНА.

В одному з німецьких сіл рішилася 106 літна вдова, якої муж вмер тому сорок років вийти в друге заміж. На цю думку прийшла вона після смерти свойого хлібодавця, одного земельного власника; її здається, що мусить вийти за між бо інакше не буде кому її доглянути в останніх літах життя. Та заки ще вийде заміж хоче вилічитися, бо тяжко занедужала.

ПАПРИКОЮ В ОЧІ

До тепер сипано в очі піском! Але Ева Дідух, яка зберегла свому судженому вірність цілих 14. місяців, довідавшись, що він її зраджує засипала йому очі... паприкою. Траґедія мала місце на одній з львівських улиць, супроти чого недібрану пару спроваджено на поліцію.

РВІЗІЯ У НАУКОВОМУ ТОВ. У ЛЬВОВІ.

В неділю, дня 23. 11. ц. р., о год пів до першої в полудне відбулася в друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові поліційна ревізія, котра тревала около 2 год. Глядано за одною брошурою, виданою за границею. Не найдено нічого.

ВИЗД ПОЛК. КОССАКА І СТРІЛЬЦІВ НА РАД. УКРАЇНУ

Цими днями виїхав з Йозефова в Чехії Гриць Коссак, б. командант Усусусів. Разом з ним виїхало около 200 старшин підстаршин і стрільців УГА. Всі вони вступлять там в ряди червоної армії, перейшовши передтим відповідні військові і політичні курси.

1894-1924

Ювилейна Кампанія

ЄДНАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗА

МУЩИН, ЖЕНЩИН, ХЛОПЦІВ, ДІВЧАТ І ДІТИЙ ВІД 1-ГО РОКУ ДО 55 ЛІТ ВІКУ

НА ОБОЗПЕЧЕННЄ ВІД $100 ДО $2.000 ПРИЙМАЄТЬСЯ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ.

$1,200,000,00

НАЙПЕВНИША І НАЙКОРША ВИПЛАТА ЗАПОМОГ НА СЛУЧАЯ ТЯЖКОЇ НЕДУГИ, КАЛЕЦТВА АБО СМЕРТИ

Приєднуйте Нових Членів!

Франція не вірить у тривкі мирові відносини до Німеччини.

ПАРИЖ, 25. грудня. — Французи сього Різдва бавились дуже весело як бувало перед війною. Одначе газети і політики з нагоди Різдвяного „мира на землі" вказують, що Франція зовсім не має причини радіти миром, бо її ворог, себто Німеччина, зовсім не думає про мир, але готується до війни з Францією.

Длятого, кажуть Французи, мир для Франції не запевнається надовго і вона мусить бути готова до війни.

Вони не вірять в розоруженнє Німеччини, кажучи, що годі розоружити таку державу як Німеччина із 70,000-овим населеннєм.

ЕРРІО ПРОТИ ЖІСРАНА.

ПАРИЖ, 25. грудня. — Премієр Ерріо вислав осторогу французькому амбасадорови у Вашинґтоні, щоб на відхідному не складав заяв іменем Франції.

Він має ще бути в Америці два тижні, одначе Ерріо загрозив йому, що коли не буде мовчати, так відкличе його негайно.

СИН АМЕРИКАНСЬКОГО ГОВЕРНОРА БАВИВСЯ У ГАЗАРДОВУ ГРУ В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ, 23. грудня. — Недавно вибрався до Европи син губернатора Філіпін, генерала Вуда, полковник Осборн Вуд, котрий в останньому часі заробив понад пів міліона долярів на грошевій біржі в Ню Йорку. Він хотів такогосамого щастя попробувати і в Европі.

Тому поїхав на газардову гру до Монако і до Франції. В Монте Карльо за короткий час виграв два міліони франків, а відтак до Біярріц. Вкінці він зачав ґрати в баккарат в клюбі Рі Мішодієр в Парижі. Там його не повезло. Програв не тільки три міліони франків (не цілих $200,000), які виграв, але і значну частину гроший, які заробив на Вол Стріт в Ню Йорку.

Тепер він кидає гру і каже, що вже ніколи не буде грати жадної гри кромі „бридж".

По страті вертається до Америки і хоче дістати джаб в Филадельфії.

Його жінка невдоволена його поведенням і подає до суду о розвід.

ЗИТА ХОЧЕ ВЕРНУТИСЬ НА УГОРЩИНУ.

Будапешт, столиця Угорщини, 23. грудня. — Мадярські монархісти подають до відома, що цісарева Зита хоче вернутись на Угорщину із сином Оттом, котрого Мадяри хотять коронувати на короля.

БОЙКОТУЮТЬ ПАНЮ КРАССІНОВУ.

ПАРИЖ, 25. грудня. — Учера прийшла жінка большевицького амбасадора Леоніда Крассіна до склепу дорогих суконь і хотіла купити кілька для себе. Але вона не уміє по французьки і просила, щоб прикликано дівчат, що вміють по російськи. Купець прикликав 4 Росіянки, що у нього працюють, але всі відмовились навіть говорити до Крассінової. Були се російські аристократки, що тепер у склепі заробляють на хліб. Купець грозив, що їх прожене, як не будуть говорити до Крассінової, але вони не змінили своєї заяви.

РІЗДВО В МОСКВІ.

МОСКВА, 25. грудня. — Москва обходила нині Різдво по новому стилю. Церкви були переповнені вірними, але по хатах було пусто і холодно.

Люди не мали не тільки дарунків, але навіть що їсти, ані чим запалити в печі.

Склепи продавали і мясо і печиво і горівки, але тільки богатші могли купити, а бідна маса мусіла обходитись без усього.

Села обходити-муть Різдво по старому стилю, 7-ого січня, 1925.

ОСЛО.

КРИСТІЯНІЯ, столиця Норвеґії, 25. грудня. — Столицю Норвеґії перезвано на Осло. Так буде вона офіціяльно називатись від 1-ого січня 1925.

Столиця Норвеґії мала назву Кристіянія протягом останніх 300 літ, одначе 600 літ передтим місто, що прилягало до пізнійшої Кристіянії, називалось Осло. Пізнійше оба міста зрослись і задержали назву Кристіянія. Одначе Норвежці хотіли обновити давнійшу назву і тепер приняли назву Осло.

ВИГРАВ ПО СМЕРТИ.

МАДРИД, столиця Еспанії, 23. грудня. — В еспанській державній льотерії перед сьогорічним Різдвом виграв $140,000 старець Кінтана, котрий помер в минулу пятницю.

Він оставив був родину у крайній біді, та тепер вона стала богатою.

НОВІ ВИБОРИ В ЕГИПТІ.

КАІРО, Египет, Африка, 23. грудня. — Египетський парлямент постановив остаточно розвязати парлямент.

Король Фуад оголосить нині про се декрет.

Вибори будуть до двох місяців по проголошенню декрету, а в 10 днів по виборах зберється парлямент на першу сесію.

ЦІКАВИЙ СПОСІБ БОРОТЬБИ.

БЕЛГАУМ, Індія, 23. грудня. — Могандас Ганді, котрий є новим президентом індійського національного конгресу, який зачне тут свої наради в сю пятницю, заявив, що він держатиме сей уряд лише під умовою, що кождий член конгресу напряде 2,000 ярдів вовняної пряди.

(Се спосіб боротьби проти англійських вовняних виробів).

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three copies a copy.
One year ..... $ 7.00
One month ..... $ .75
Three months ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:
One year $10.00
One month ..... $ 1.00
Three months ..... $ 3.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Подписная число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00
В Джерзи Сити і Заграницею:
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

За зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише за т. зв. Foreign Money Order.
Редакція „Свободи": 498 Montgomery St., Jersey City, N. J.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Президіяльне голосованнє.

Федеральний уряд подає до публичного відома дуже цікаве остаточне перечисленнє голосів зі сьогорічних президіяльних виборів.

Цікаве се перечисленнє хочби вже тому, що всі знали, що Кулидж вибраний наново, але не відомо було, що його побіда була така значна, як отсе показується з остаточного перечислення голосів. Показується саме, що з відданих голосів, які виносили разом близько 29 міліонів, кандидат републиканської партії дістав близько 16 міліонів або 54 проценти голосів. Коли взяти під увагу, що чотири роки тому назад тодішний републиканський президент Гардинг, при тодішній реакції до Вилсонового правління, дістав голосів лишень о 433,000 більше, як тепер дістав Кулидж, то сей факт засвідчить справді про те, як твердо стоїть републиканська партія.

Президент Кулидж дістав при виборах більше голосів, як всі його противники, дарма, що сенатор Ла Фолет власне на се грав, що він розібє голоси републиканців і в той спосіб перенесе вибори президента до конгресу. Зі сих кандидатів, кандидат демократичної партії Дейвис дістав всего не цілих 8 і пів міліона голосів, як на стару партію, рішучо замало. Се саме покажеться теж з того, що Дейвис не дістав навіть тільки голосів, кілько 4 роки тому дістав був тодішний демократичний кандидат Какс помимо того, що скандали Вилсонівського деспотизму тоді стояли богато яснійше в людській памяти, як тепер.

Кандидат третьої партії, сенатор Ла Фолет, дістав 4 міліони 800 тисяч голосів. Партія його побідила лишень в одному стейті, а побила другу партію в 12 стейтах. Як на перший рік своєї політичної карієри, се був досить показний голос, головно коли порівнати сей вислід зі здобутками такого популярного провідника, як Рузвелта, в 1912 році.

Американські комуністи показали таку малу силу, що на сей хвіст ніхто не звертає найменчої уваги. Самі комуністичні газети стараються заголюкати сей скандал вигукуваннями про невдачу Ла Фолета.

„РОЗУКРАЇНІЗАЦІЯ"

Відомий український писменник Г. Коваленко-Коломацький, в писмі до редакції київського „Більшовика" з 2-ого грудня пише таке:

„Дня 26-ого цього місяця довелось мені, яко безробітному, бути на „явці" на Біржі праці „Робітос" (союз робітників освіти). Людей, — тиск, шум... Коли це розлягається голос одного із співробітників Профспілки: — „Товарищи, внимание! Требуется в Шевченковский Округ"... Далі „товарищ" цей, тримаючи в руках папірець, писаний очевидно по українському, загикучись та зупиняючись, перекладає на „общепонятний", що саме „требуется".

„Отже на папері — українізація, а в життю — розукраїнізація", — мелянхолійно стверджує Коваленко-Коломацький. Шкода, що не подає, кому-ж та посада на Шевченківщині дісталась, „де, як видно було зі змісту перекладеного „товарищем" по російськи папірця, писаного по українськи, вимагалося знання української мови. Чи не такийсамий „товарищ", що „общепонятним" в урядованню користатись буде?

При сій нагоді Коваленко-Коломацький відповідає на статтю А. Сліпанського в „Більшовику" ч. 269., де той клопочеться, щоби ВУАН (Всеукр. Академія Наук) положила край всяким суперечкам „про окремі слова та фрази, як їх треба правильно перекладати і писати", і цілком слушно каже на се таке:

„Товаришам з обивательською психольоґією, які наважаться не то балакати по українському, щоб навчитись мови, а навіть писаного по українському паперу не мають охоти в голос прочитати, заходи ті академічні не стануть у пригоді, бо не в невиробленности мови, а чи там „смеси местних наречий", як кваліфікує сучасну нашу мову т. Сліпанський, тут діло... „В корінь треба дивитися, в корінь" — каже К. Пруткова. А той корінь легко можна побачити, він вилазить немов шило з мішка... Треба тільки відкинути сентименти".

Треба тут запримітити, що ріжні „українізатори", в роді отого „товарища" що не хотів прочитати перед безробітними папіряра по українськи, (а курси української мови напевно скінчив „з успіхом!"), а для „понятливости" перекладав його на російську мову, часто тепер апелюють до ВУАН, щоб вона положила край суперечкам, як треба правильно по українськи писати. Але роблять се здебільша не тому, що їм на самій річі залежить, а тому, щоб дзьобнути саму ВУАН. За притоку до сього штурму на ВУАН, взяли вони першу книжку „України", орган історичної секції ВУАН, що зачала виходити під редакцією проф. М. Грушевського. Складена і видана, судячи по всьому, на швидку, ся книжка дійсно має богато друкарських похибок та і мова статтий не узгіднена. І за це всі хватились: Дивіться, мовляв, сама ВУАН не порішила справи, як треба правильно писати, то й ми почекаємо, а тимчасом „общепонятним" послугуватись будемо...

Але отой „штурм" на ВУАН робить вражінне, що тут не про узгіднене мови, не про правопись і друкарські похибки ходить, тільки відчувається якась недоброзичливість до національної інституції, може тому, що вона більше звертає уваги на український дух своїх публікацій, ніж на їх мову і правопись. Промайнула навіть чутка в радянських часописях, що ВУАН подібно іншим радянським установам, буде піддана ревізії і „чистці", з точки погляду її ролі в українізації життя. Чого доброго, ще „розукраїнізують", заборонять напр. видавати „Україну", щоб не ширила мовного баламутства, а академика М. Грушевського звільнять з посади, як недбалого редактора...

А тимчасом „корінь" справи дійсно не у правописі і друкарських похибках, тільки деінде. В тому, що по всіх державних, господарських, професійних та інших установах сидять здебільша люди, які не то не вміють, але не хотять уміти української мови, а Коваленки-Коломацькі і тисячі їм подібних українських культурних робітників ходять щодня під Біржу праці, як старці під церкву і не дждуться ніякої для себе праці... Як ще такого Коваленка-Коломацького тримають записаним на Біржі праці? На нашу думку випадалоб його „вичистити", як... „петлюрицю".

А. В.

На порозі Нового Року.

ЧИ ТРЕБА ЗМІНИ І ЯКОЇ?

Приходить Новий Рік; приходить Різдво; зачнеться новий період нової життєвої боротьби і нової праці, як для одиниць так і для загалу.

Се час обрахунку. Кождий повинен спитати себе, як я газдував торік, і повинен сказати собі, як повинен газдувати нарік, аби було красше.

Сей обрахунок повинен кождий зробити про себе самого, для свого **особистого** добра. Він повинен зазначити собі новую програму бодай на один рік наперед.

А рівночасно кождий також повинен здати перед собою і рахунок **громадський**, що він доброго, або злого, зробив для громади.

• • •

Хто працював для справи громадської, або дав яку жертву на одну чи більше громадських справ, сей зробив для сеї справи добре. Але хто псував народній справі; хто ширив кириню, або анархію, **або нічого не робив, і нічого не давав**, сей шкодив громадській справі. Се треба тепер розважити і сказати собі: Ні, в 1925-ому році я буду ліпшим громадянином! Буду з усіх сил працювати для справи громадської і буду давати жертви на громадські цілі.

• • •

Які-ж то ті справи громадські?

Їх богато.

От перша: Дбати про розвиток і зріст Українського Народного Союза. У. Н. Союз — се добро і доробок всього українського народу в Америці. Отже кождому Українцеви, кождій Українці, кождому товариству,, кождій установі, кождій громаді і всьому загалови повинно дуже богато залежати на сьому, щоб У. Н. Союз постійно і твердо зростав в щораз більшу силу і став дійсною твердинею українською в Америці, що булаб опорою й охороною усіх наших земляків на тутешньому континенті.

А кождий з нас може до сього причинитися через приєднуванне все нових і нових членів і членкинь. І кождий повинен се робити,розуміючи засаду взаїмности, що всі тут трудяться для одного, а один для всіх.

Далі візьмім Обєднанне. Його сила в обєднанню всіх громад і всіх громадян для спільної праці через централю. Сила Обєднаня то не самих урядників, але обєднаного загалу. Його праця і допомогова акція се діло того обєднаного загалу для загалу нашого в Америці і для нашої рідної землі. І його сила й успіх мають ще й великий вплив виховуючий на український загал в Америці, в Західній Европі на еміґрації і навіть на нашій рідній землі. Обєднанне служить рівночасно за гасло обєднаня, яке одиноке веде до відбудови нашої держави, яка хвилево упала через недостачу обєднаня.

А далі ідуть місцеві товариства, церкви, братства, сестрицтва, Січи, клюби, спілки і т.д. Все те також громадська справа.

Кождий з нас торік або помір сим установам чи то працею чи грішми, або зашкодив ширеннем кирині, анархії, а навіть своєю **байдужностю** і сим, що ховається перед світом і людьми в закутині своєї хати.

Вкінці справа теж великої ваги **праця і жертви для нашого старого краю в Европі.**

Мусимо тямити, що всі другі народи, що були в останніх часах невільні, а здобули свободу, одержували поміч від своїх земляків, з Америки. І при сій допомозі побідили.

Сим побідять і Українці.

• • •

Коли приходили на чергу серед американських Українців в минулому громадські справи, то десятки тисяч, коли не сотки тисяч з них думали над тим. **якби то не дати.** І вкінці видумали спосіб. Поховались по кутах і не дали. Се не свідчить так про скупість, як радше про **нездарність і непорадність.** Бо кождий добрий газда у своїй родині вміє подбати не тільки про себе і родину, але також і про громадську справу. Хто викручується від жертви кількох долярів у рік, сим тільки свідчить, що настільки непорадний і нездарний, що не вміє подбати, аби міг дати сю жертву.

Але сього не повино бути в 1925 році.

Зачнім Новий Рік сим, що всі подумаємо, **якби то дати жертву** на Рідну Школу. І всі даймо,а буде нам щасливий рік, бо зачнемо добрим ділом.

А відтак постановім собі поступати таксамо і у всіх громадських справах.

ДОПИСИ.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

В справі п. Зазуляка.

Дальший виказ жертв для хорого Артисти:

Попередно зложено і оголошено в ч. 269 Свободи	$655.87
Чек о. Пеленського з Бостону затратився на почті—і о. Пеленський прислав другий чек на суму	31.60
Таксамо затратився чек о. Коритовського з Рединг, Па., а тепер вложено	8.70
Моні-ордер п. Р. Гвозденча, учителя з Ансонії, затрачений на почті, присланий другий раз почтою	21.00
о. Вол. Держкирука з Майнерсвил, Па.	32.00
о. Шпн. Паздрій з Вилкс Бері	30.70
Теодор Сминк від Українців з Бінґтемтон, Н. Й.	25.25
о. Николай Волощук з Дженет, Па.	2.00
Михайло Височанський з Сиракюз, Н. Й.	1.00
Зофія Яхно з Рединг, Па.	5.00
о. Мирон Залітач зі Скрентон	5.00
Петро Ткачук зі Скрентон, Па.	5.00
Петро Дочичи зі Скрентон, Па.	2.00
Юрій Крайківський зі Скрентон	1.00
Разом до нинішнього дня	$826.12

Ся сума еще дуже маленька, щоби закупити якусь відповідну фарму з домиком і огородцем в околици нюйорській. Вже попередно комітет відозвався був до сердець богатших людей, наших бізнесменів і просив, щоби вони на взір Перт Амбойський, які самі зложили кождий від себе більшу суму, також офірували кождий хоч одного лиш доляра на сю гуманну ціль. Ми думали, що по сій статті за оден тиждень вплине бодай кількасот долярів лиш від наших самих маєтніших людей по 1 дол. Та дарма. Видно серця бізнесменів тверді. Та Комітет не тратить надії і певний, що наші бізнесмени поставляться і дадуть з себе гарний примір, если не всі, то хоч лучша частина.

З другої сторони бачимо обяви дуже гарного заінтересовання не йно в ділах, але й в письмі. І так п-ні Яхно з Рединг пише до Комітету так гарно, що не мож стриматися, щоби не помістити сего в газеті, не тому лиш, щоби дати пізнати патріотизм авторки, але, щоби дати примір і заохотити других до доброї справи. Ся особа пише так:

В Америці, ч. 136, прочитала я закликк о добровільні жертви на річ п. Зазуляка. Хоч не розпоряджаю маєтками; мимо сего я купила тікетів за одного долара, а тепер з нагоди іменин п. Михайла Зазуляка посилаю 5 дол. з желаннями, щоби Господь привернув йому утрачене здоровлє, та щоби при помочи його приятелів-патріотів дійшов до цїли та осягнув свій власний куточок, та щоб Господь Бог поміг му звеличити ще не оден наш концерт на славу Неньки України.

Другий дуже гарний лист з Бінґтемтон, Н. Й., який звучить:

В розговорах на всякі теми в Клюбі укр. Громади піднято гадку помочи нашому хорому Артистови Мих. Зазулякови. Без жадних зборів, без жадних покликів о.о. Духовних, наші громадяни назначили чотирох людий, а саме: Т. Сминка, Т. Мініка, П. Панкевича і Т. Іванова, які на другий день пійшли по хатах між Українців за збіркою і зібрали 25 дол. і 25 цент. По 1 дол. зложили: І. Пратко, Р. Лабай, Н. Чамбул, М. Гулячок, Т. Піндзьола, М. Присташ, В. Війтів, Е. Коско, Т. Хиль, М. Боднях, Т. Сминк, П. Садовець, Т. Іванів, В. Гавриляк, П. Панкевич, О. Легкодух, С. Галушка, С. Лех, І. Сенів, Н. Коцан, Д. Петришин, М. Сташко, М. Кость, І. Кулик, Н. Тилька, Т. Клиш. Решта дрібнійших датків. Посилаючи сї гроші, ми жертводавці кличемо другі громади в Америці до жертв. Поможім нашому хорому Артистови набути власний дім-куток, то з нас не чуя співу п. Мих. Зазуляка особисто ,той має нагоду почути його голос і виконанне пісні в укр. рекордах, яких так много наспівав своїм чудовним голосом Мих. Зазуляк. Оцінім його заслуги для добра і слави Украйни, тимбільше, коли він хорий і не може заробити на власне житте і житте своєї старенької матери. Покажім свою любов до укр. пісні та музики. Спішім з помочю, щоби не було за пізно. тоХ зараз дле, сей дня рази дає. — **Жертводавці з Бінґтемтон.**

Сі оба листи самі про себе говорять і додавати нема що, хиба подякувати від Комітету за слова заохоти, милосердія і патріотизму.

На остаток Комітет повідомляє шановне Громадянство, що на нди 25. падолиста с. р. був скликаний ширший Комітет в справі п. Зазуляка. Запрошене розіслано 23 до людей значніших з околиці Ню Йорку, однак не всі явилися. На сім зібранню ухвалено дальше підтримати збірку, щоби дійти до якоїсь суми, защо можнаби бодай невеличку фарму закупити недалеко Ню Йорку. До Комітету чотирох (о. Чаплинський, о. Кузів, п. І. Ваверчак і п. Я. Корнат) долучено еще трех, а то: о. Лотовича, п. Дембільского і п. Вінтоняка і сим трем поручено справу вишукання і згодження відповідної фарми.

Коли вже збереся значнійша сума гроша і вишукаєся фарму, тоді ще раз покличеся ширший Комітет на нараду і вислуханне справоздання.

Теперішний Комітет сімох просить всіх милосерного серця Родимців помагати в сій справі і аґітувати і складати жертви і засилати як давнійше на руки: **Rev. M. Kuziv, 23 Walnut St., Hartford, Conn.**, виписуючи чеки на ім'я касієра: **John Waverczak.**

За всі зложені доси жертви і труди всім П. Т. Громадянам щира дяка, най Бог заплатить.

ЗА КОМІТЕТ:
о. Чаплинський.

У. Н. СОЮЗ—НАЙЛІПШИЙ ОПІКУН В НЕЩАСТЮ. ЧИ ВИ Є ЧЛЕНОМ ЙОГО?

ПРИМ. ІВАН ПОБЕРЕЖНИЙ
270 MAIN ST., ROX 3777
ПОЛІСИ ВСІ ДОКУМЕНТИ
ОБ ПОЛІСІ ЗА ПОРОЖНЕ
ДРУКОВАНІ ЗАЛЕЖАТЬ ОТЕЙ ПОРТ АДРЕСУ.

НЕПОВОДЖЕННЯ

БОЛЬШЕВИЦЬКІ НЕВДАЧІ НА МІЖНАРОДНІМ ПОЛІ. — ВИБОРИ В НІМЕЧЧИНІ. — НЕПОВОДЖЕННЯ В АНГЛІЇ, НОРВЕҐІЇ ТА ФРАНЦІЇ. — ПУЧ В ЕСТОНІЇ. — А МИ?

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Комуністичні фонди в Европі падають усе низче й низче. Протягом останніх кількох тижнів комунізм, совітський уряд і третій інтернаціонал (по суті це все одна компанія, тільки під ріжними назвами) потерпіли на міжнародним полі цілу низку дуже дошкульних невдач. Стискається серце червоної Москви при перегляді цих невдач. Тим більше підстав мають усі противники комунізму й червоної окупації на Україні бути вдоволеними. Їх неповодження — наше щастя.

НІМЕЦЬКІ ДЕРЖАВНІ ВИБОРИ, які відбулися дня 7. грудня, мали під цим оглядом велике симптоматичне значінне. Німеччина — барометр Европи. Ще перед 7 місяцями комуністи зібрали на виборах мало не 4 міліони голосів і провели до райхстаґу 62 своїх послів. Цілий світ з цікавістю вичікував наслідку нових виборів. Що то буде: чи виграють чи програють комуністи?

Вони програли. Замісць дотеперішніх 62 вони провели до нового парляменту лише 46 своїх послів. ВОНИ ВТРАТИЛИ 16 ПОСОЛЬСЬКИХ МІСЦЬ, себ-то більше четвертої частини. Зате соціяльна демократія здобула 31 нове місце в парляменті.

Це недвозначно показує, що робітничі й селянські маси Німеччини починають увільнятися зпід впливу тріскучих комуністичних фраз. Вони вертають під свої старі прапори, тратять віру в спасенність московських рецептів і стають до комуністів спиною.

Німеччина ще недавно була тяжко-хора. Вона ще й тепер не зовсім здорова. Тому процес визволення працюючих мас зпід комуністичних впливів може там розвиватись лише помалу. Але він розвивається. Останні вибори це виразно показали. Комуністи тратять у Німеччині грунт під ногами.

Ця невдача була лише останнім кільцем у ланцюгу инших невдач, які перед тим упали на комунізм в Европі. На виборах В АНГЛІЇ комуністи провели ТІЛЬКИ ОДНОГО свого кандидата, хоч перед цим вони розвинули шалену аґітацію й хоч самі вибори були розписані наслідком комуністичного скандалу. Не помогло ніщо! Політично-вихований англійський виробець не схотів голосувати за комуністів. А що там знайшлось кілька тисяч підкуплених чи запоморочених людців, які пропхали того єдиного комуніста, то, мовляли, в сімї не без виродка.

Ще гірше пішла справа В НОРВЕҐІЇ. Коли в Англії комуністи на виборах нічого не заробили, то вони принаймні можуть себе потішати тим, що вони там нічого й не мали перед тим. А чого чоловік не мав, за тим він не дуже й плаче. Але в Норвеґії комуністи досі мали аж 14 своїх послів, а на виборах 22. жовтня вони провели тільки 6, отже ВТРАТИЛИ 8 ПОСОЛЬСЬКИХ МІСЦЬ, СЕБ-ТО МАЛО НЕ ВСЕ. Це вже тяжкий удар, який трудно переболіти, й не дива, що в день виборів над реакцією комуністичної часописи в Кристіянії мавя жалібний прапор... Це була жалоба по втраченій владі над працюючими масами!

Таємничі ниточки, що тягнуться з Москви до всіх чужих держав, в одкритій виборчій боротьбі зістали подерті й поплутані в Англії, Норвеґії та Німеччині. Але червона Москва воює за здійсненне своїх кріавих ідеалів не тільки шляхом виборчої боротьбиці Вона має ще один спосіб боротьби — т. зв. БЕЗПОСЕРЕДНУ АКЦІЮ. Вона посилає своїх прихильників чи найминтів не тільки до виборчих урн, але й НА БАРИКАДИ. Вона дає їм в руки не тільки виборчі листки, але й КРІСИ ТА БОМБИ.

Останнього способу — способу безпосередної акції — московські червоні диригенти спробували вжити В ЕСТОНІЇ. Дня 1. грудня в естонській столиці, Ревалі, вибухнув комуністичний „ПУЧ". Наймити червоної Москви обсадили кілька урядових будинків, замордували одного міністра, кинули бомбу в помешканнє президента республики й розстріляли 18 поліцаїнтів. Але Естонці — завзятий і солідний нарід. Зимою 1919-20 р. вони дали собі раду з цілою большевицькою армією, яка день і ніч штурмувала їх фронт — дали вони собі раду й тепер. Купку комуністичних бандитів вони швидко зробили нешкідливою, й вже на слідуючий день в Естонії знов було тихо й спокійно.

Не виграла й ця московська карта. Завели вибори — завела й безпосередна акція. Европа потроху видужує від московської поганої хороби, її організм все більше противиться розкладовій силі червоних бакциль. Либонь не дуже помиляється чеський міністр Бенеш, коли каже, що ЗА ДВА РОКИ ЕВРОПА ЦЮ ХОРОБУ ЗОВСІМ ПЕРЕБУДЕ.

* * *

А ми?

Саме тепер, коли комунізм хилиться до упадку, коли вода все більше підступає московській червоній владі до горла, коли їй не стає чим дихати й вона от-от захлипнеться в тім морі крови, що вона пролила, — саме тепер серед де-яких наших кругів починає набирати популярности „орієнтація на комунізм", „орієнтація на СССР"... Хтось сказав, що коли яканебудь сила починає хилитись до упадку, тоді українська політика починає на неї орієнтуватись. Мабудь, що це таки правда, бо інакше серед нас не змінилася б „сотітська орієнтація" саме в ту хвилину, коли цілий світ од совітської влади одвертається.

Радянин.

ПОЗІР! ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ВОКАЛЬНО-МУЗИЧНИЙ
КОНЦЕРТ
ГНАТА ПАЛАЖІЯ
укр. оперового співака, при участи Хору ім. М. Лисенка, солістів і танцюристки, уладжений
заходом Української Кат. Парохії св. Івана Хрестителя, Хору, Товариств і Братств із гір міста в Джерзи Сіті, Н. Дж.
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 28-го ГРУДНЯ 1924 РОКУ
в WHITE EAGLE HALL,
335 NEWARK AVENUE, JERSEY CITY, N. J.
ПОЧАТОК О ГОД. 6.30 ВЕЧЕР. — ВСТУП $1.00, 75 і 50 цент.
Програма дуже ріжнородна і зайнятча. До численної участи запрошуються всіх місцевих і доконличних гостий
296 КОМІТЕТ.

ЩО БАЧИТЬ ЧУЖИНЕЦЬ У ПОЛЬЩІ?

Варшавський кореспондент берлінської „Фоссіше Цайтунг" містить у числі з 21. падолиста допись про політичну боротьбу в Польщі і каже між иншими:

Не зважаючи на остру критику в часі буджетової дебати кабінет Грабського лишився. Внесок національних меншостий на висловленя сьому кабінетови недовіря провалився голосами польськими партій. Одначе становище кабінету не поправилося ні на волос. На нього дивляться як на конечне зло. Правиця є невдоволена з нього з приводу закордонної політики, лівиця з приводу внутрішної політики, а одні і другі невдоволені економічною політикою, себто ресортом Грабського. Одначе ні правиця ні лівиця не має відваги валити кабінету, бо ні одна ні друга сторона не могла б утворити правительства більшости. Польська лівиця, що раз кричить про свій лібералізм, уважає самозрозумудою річею унеможливляти послам національних меншостей заняти своє місце в парляментарній більшости. Отже Грабскі мусить лишитися. З огляду на будучі вибори всі партії ведуть опозиційну політику звалюючи вину за всі нещастя і недостачі на уряд. Грабскі витягаючи консекванції з критики за його санаційну акцію і стараючись о підмогу польських партій, зреконстрував свій кабінет. Щоб вдоволити правих віддав їм портфелі внутрішних справ і судівництва, а щоб і ліві не гнівалися дав їм міністерство прилюдних робіт і покликав поміркового ліберала Тугута на віцепремієра. Правиця добачила в сьому зворот на ліво, лівиця зворот на право, а в самій річи лишилося старе невдоволення в обох таборах.

Головна проблема, якою займаються польські партії, є повалення кабінету Грабського. З огляду на вище подані причини вони не мають відваги зробити сього. Тому лишається одинокий вихід: розвязання сойму і розписання нових виборів. Та в Польщі се дуже тяжка справа. Конституція не дає президентови права розвязати сойму, сойм може сам розвязати себе потрібною до сього більшостю. Отже тому хорують не тільки на уряд, якого сила є безсиллям сойму, але й на сойм, який може покінчити таки самовбійством то тоді, коли подавляюча більшість сойму бачить інтерес в самовбійстві. Покищо і правиця і лівиця не виявляють такого інтересу, хиба після зміни виборчої ординації. І тоді, коли лівиця радав задержати на загал теперішню виборчу ординацію, то правиця хоче її зміни на взорець Англії, або Мусолінього, заки прийде до виборів. Сею проблемою польські партії будуть займатися саме тепер. Скорший кінець сьому може спричинити хіба надмірний зріст невдоволення з кабінету „Грабського-Тугута".

Між тим сей кабінет пробуває правити соймом, а в потребі буде правити й без сойму. Грабскі і Тугут мають енергію й залізну волю, а роєднання в соймі зробило їх диктаторами. Без сойму може вдалося б їм розвязати дві найважнійші під хвилю проблеми: Грабскі економічну санацію, Тугут санацію „східних кресів". Обі сі задачі є величезні. Економічний стан невиносимий: нема майже ніякого експорту, упадок платничої спроможности в краю, недостача капіталу, дорогий гріш величезні податки. При цьому Грабскі заповідає вивласнення великої посілости і примусове збільшення промислових акцій, засоби, що мають признаки роспуки, а в кождім разі мусять привести до роспуки. Така кінська курація може довести до того, що розсваренй нині сойм, завтра готов єдинитись для похвалення Грабского. Що до „східних кресів" нема причини до більшого оптимізму. Вони стоять в огні. Ватаги плюндурють, палять і вбивають. Українське і білоруське населенне огірчене за дотеперішню польську політику супроти національних меншостей, за лиху адміністрацію, за лиху господарку й величезні податки звертає свої останні надії в сторону большевиків. Тугут мабуть не послухає польських націоналістів, які хотять завішенням вимкового стану спровокувати явне повстанне Одаче його дотеперішні спроби розвязки справи, прим. у язикових законах, являються тнилим компромісом і на них ледво, чи вдасться взяти польській державі національні меншости. Як що б однак Тугут схотів взятися до глибшої і справдішної розвязки — та скоро булаби парляментарна більшість у соймі, яка змелаб, кабінет, що поважився би підважувати тезу, що в „Польщі, тільки Поляки є панами".

Правительство Грабского-Тугута стоїть перед завданням, яких воно не зможе розвязати з теперішним соймом і йдучи золотою серединою. Се знають польські націоналісти й покладають на се великі надії. Вони хочуть або диктатури або парляменту на взір фашистського, а навіть чути голоси за монархією. Правиця готовиться до боротьби за заміну конституції лівиця в обороні демократії (очевидно для Поляків — прим. Ред. У. П.") Кріза довкруг конституції мов громова хмара зависла у воздусі.

НЮ ЙОРК! Читайте уважно і другим скажіть! НЮ ЙОРК!
Укр. Театральний гурток Тов. ім. М. Драгоманова в Ню Йорку
— відограє —
надзвичайно інтересну драму з часів панщини на Україні під назвою:
„ПІМСТА ЗА КРИВДУ"
драма в 5-ох діях а в 6-ох відслонах, зі співами і танцями — В. Г. Казанівського.
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 28-ГО ГРУДНЯ 1924 РОКУ
SUNDAY, DECEMBER 28, 1924.
в УКР. НАР. ДОМІ, 217-219 E. 6th St., NEW YORK, N. Y.
ПОЧАТОК о годині 7-мій вечером. — ВСТУП $1.00 і 75 цнт.
В драмі беруть участь найлучші театральні сили. — Співи хору, сяла і танці.
Дірігент А. Гела. — Режісер С. Фесолович.
Пімста за Кривду, драма, що представляє життя і боротьбу селян за часів панщини, є надзвичайно цікаво бачити, як селяни мстяться на своїх гнобителях за заподіяні їм кривди. До численної участи запрошує всіх громадян. — ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ ЗАБАВА. — КОМІТЕТ. 300.01

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КАРНЕГІ, ПА. Отсим подається до відома всім членам Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 384, що мітинг відбудеться дня 28. грудня 1924, в гали парафіяльній на Жен стріт, точно о 2-ій годині пополудни. Проситься усіх товаришів, щоби прийшли на сей мітинг бо буде справоздане за цілий рік і вибір нового уряду на рік 1925. Неявившийся член на сей мітинг заплатить кару після ухвали. — Д. Яворський, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, віл. 162, повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеться 28-го грудня, в неділю, в першій год. попол. в гали церковній. Проситься всіх членів прийти на сей мітинг, бо буде справоздане урядника і вибір нового уряду. Всі членські книжки, щоби кождий привів бодай одного нового члена. — Ст. Медвідь, предс.; М. Гнатів, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Ап. Петра і Пвла, віл. 102, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинг відбудеться в четвер, дня 1-го січня 1925 р. (на латинський Новий Рік), о 2-ій годині пополудни. Всіх членів проситься точно явитись на сих зборах, де буде справоздане з діяльности за цілий рік, як рівнож вибір нового уряду на рік 1925. Обовязком є кождого члена не тільки самому прийти, але також припровадити своїх знакомих і впливути на них, аби записались до У. Н. Союза. За неявленнесь на річний мітинг, член підпадає карі 1-го а урядник 2 доляри. — Йосиф Сенчина, пр.; Кость Стадник, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Вільні Козаки, від. 116, повідомляє своїх членів і членкинь як місцевих так і позаміцевих, що річний мітинг відбудеться в неділю, дня 28. грудня с. р., точно о годині 2-ій пополудни в Ганчака гали, 839 E. Брот Стр. Проситься усіх явитись на тім мітингу, бо маємо важні справи до полагодженя, як: справоздание місцевого уряду і вибір нового уряду на рік 1925. Будемо приймати нових членів без вступного як до У. Н. Союза так і до Товариства. Родичі, припровадьте свої діти і впишіть до Молодечного Союза. Не легковажити собі. Використайте ту нагоду, яка рідко трафляється. Неявившійся на річнім мітингу член заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — Йосиф Пікевич, предс.; Лука Заблоцький, кас.; Павло Стадник, секр.

ПЛЕРИНС, ПА. Бр. св. Андрея, від. 48, вибрало новий уряд на рік 1925: Антін Шипула, предс.; Клементій Пех, заст.; Йосиф Катулька, фін. секр.; Ст. Карбінчичук, заст.; Ігнатій Скубяк, рекорд. секр.; Мих. Неребецький, касієр; Теодор Катулька, заст.; контрольори: Петро Катулька, Іван Мандзій і Григорій Кузьмінський; дозорця хорих Василь Бережанський; хорунжий Ілько Куземка; заступник Іван Негребецький; полісмен Дмитро Дудик. — Йосиф Катулька, секр. фін.

На Різдво і Новий Рік.
Переводимо грошеві посилки, доручаючи адресатови в краю на послідній почті, готівкою
АМЕРИКАНСЬКІ ДОЛЯРИ
Звичайні посилки виконуємо на протязі 17 днів, поспішні за 8 днів, телеграфічно за 4 дні.
ПОВНА ГВАРАНЦІЯ — ЧЕМНА ОБСЛУГА.
Ціни знижені на всі святочні посилки.
Пишіть по блисші інформації і наш цінник.
THE STANDARD BANK
55 AVE. B. NEW YORK.

Phone: Greenpoint 8955.
РІЖНОРОДНІ МЕБЛІ І ТАПІЦЕРОВАННЯ
По найтаньшій ціні можете набути в Українськім Складі:
Покойова мебель (Liwing Room Suit) з 3-х частий, з 2-х крісел і софи, від і висше ..... $ 45.00
Їдальняна мебель (Dining Room Suit) з 10-х частий, від.... 135.00
Меблі до спалні (Beds Room Suit) з 4-х частий, від 125.00
Ліжко з 3-ох частий, біле, від 17.50
Таксамо маємо на складі крісла, кухонні столи, круглі столи, бюрка і т. и.
Памятайте, що це є одинокий Український Склад Меблів в Бруклині і околиці. Обслуга чесна, українська. Меблі доставляємо на Бруклин, Ню Йорк, Джерзи Сити і околицю.
Інтересовані нехай будуть ласка запамятати адресу:
СТЕФАН БУДЖАК
195 BEDFORD AVENUE, - - - - - - BROOKLYN, N. Y.
Дороговказ: Кростяни кара і собвей з 14-ої вулиці завезе Вас на місце. 284—

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НОВА ТЕАТРАЛЬНА ШТУКА
„З ОБІЙМІВ В ОБІЙМИ"
Сценки з червоних днів 1920 року в галицькому селі
В сій штуці виступає 22 особи
ЦІНА 35 ЦЕНТІВ.
Замовлення слати до:
"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ПОДЯКА.

Я низше підписаний член У. Н. Союза, від. 292, в Дітройт, Мич., братства св. І. Хрестителя складаю сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза за уділенне мені запомоги в сумі $50.00. Таксамо дякую всім членам мого відділу, котрі теж причинились до добродоціла. Всім урядникам і членам У. Н. Союза многая і благая літа.

Василь Осейчук.

СМЕРТЬ І НЕЩАСТЯ НЕ ТРАТЯТЬ НАГОДИ. НЕ ТРАТЬТЕ І ВИ. ОБЕЗПЕЧТЬСЯ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС.

ПРОРОКОВЕ ОКО

— або —

ІВАСЬ БИСТРИЙ І ЙОГО ПРИГОДИ

за **В. Лозинським** переповів **М. Ценівський.**

(Продовження) (6)

Отже так; тепер подобаєшся мені, юначе! — викликнув Семен. — Я ждав лише, чи спитаєшся. Слава Богу, що ти спитався! Бо тепер знаю, що маєш розум. Слухай і запамятай собі :Коли хто прийде до тебе, чи то буде старий чи молодий, чи чоловік чи жінка, чи слуга чи пан, чи чернець чи вояк, чи в лахміттю і з дідівською торбою, чи в оксамитах і при богатій шаблі — то всеодно — коли хтось прийде до тебе й ударить тебе долонею по лівому рамени і скаже ці слова:

ПРОРОКОВЕ ОКО
СИНОПА АРХІОКА,

то ти відповіш йому: МУШТУЛУК! Він на те має тобі сказати: „Бедришко здоровить тебе" — а тоді маєш запровадити його на цю поляну, показати йому це місце, котре знаєш. Хай викопає й іде з огом, а ти маєш мовчати про це як могила! БПовтори но ти ці слова!

— **Пророкове око, Синопа Архіока. Муштулук!** — повторив я — і то кільканацять разів, поки Семен не повірив, що не забуду.

— А тепер у дорогу! — викликнув Семен. І завернули ми назад по дорозі клав мені в память усе, по чім я мав пізнавати, щоби не заблудити і потрапити до цієї скелі на поляні.

Коли ми вже станули в чистому полі, Семен обняв мене, поцілував у оба лиця й сказав:

— Оставай здоров, Івасю, помагай тобі Бог! А як пощастить мені, вернуся й візьму тебе з собою на Січ, на пороги, Івашком тоді звати-мешся, гулятимеш із нами і на Турків ходити! Бо ти лепський хлопець, варта бути козаком! Бувай здоров!

Я його щиросердечно також як брата цілував і питаю:

— А кінь де?

— А деж би був? Є, чекає на мене, зараз він тут буде! — і вложив палець до уст, свиснув двічі коротко а проймаючe.

За малу хвилиночку почули ми копита в полі і кінь надбіг до свого пана, іржав радісно. Семен скочив у сідло і як вихор почвалав полями на дорогу.

Сумний вертав я до хати, бо втратив приятеля. А в душі чув я наче тягар великий, бо ціла та таємнича річ, що мені її повірив Семен і на котру мені велів присягнути, так мене пригноблювала, наче млинський камінь. Жах проймав мене, що мені віддали велику тайну, котрої сам не знаю — і начеб я був сторожем чогось, чого я сам не бачив, а що мусить бути і великим скарбом і проклятою якоюсь річчю, коли стільки крови і нещастя на ньому було. Входжу на обійстя тай бачу, мати стоїть у дверях і кличе:

— Івасю, чи то ти? Кудиж ти бігав по ночі?

Мусів я матері оповісти, що мене Семен викликав і що я потайки виркався, бо не хотів будити її, що Семен хотів лише попрощатися зі мною, та що я виніс йому пистолі.

— А чомуж тебе такий час не було, — каже мама — пробудилася я за шелестом, дивлюся, а тебе немає. Що ти так довго робив із козаком?

— Відпровадив його до коня, що його оставив був під лісом.

— І більш ніщо? — питає мама.

— Більш ніщо.

Добре, що то ніч була, бо инакше мати булаб побачила, як я очи опустив до землі і як лице в мене зачервонілося. Не вчив мене ніхто говорити неправду, тай не вмів я брехати, але тепер сказав я неправду перший раз у життю і то перед рідною ненькою. Дуже було мені прикро й жаль; було мені так, як колиб зазнав якогось нещастя. До світанку було ще доволі далеко — поклався я й заснув. Вже сонічко високо стояло на небі, коли я пробудився. І здавалося мені якусь хвилину, що це все що сталося, то був лише сон і нічна примара. Збіраюся скоренько, аж уіходить мати й каже:

— Слухай но, Івасю, люди в селі голосять новину, що той жид іще жиє і що то дуже знатний купець, слуга і повірник княжий і воєвідський, котрі вставляться за ним. Семена вже всюди аж по Львів і перемишль окликали, з самбірського замку вислали погоню в ріжні сторони, аж до мадярської границі, гайдуків, смоляків, жовнірів. На голову Семена наложили тисячу золотих. Візьме той, хто його живого або вбитого доставить. Пігнало богато вояків і мужиків як добровольці ловити Семена, навіть підстароста з гайдуком Кайдашом виїхали на світанку в погоню.

Говорить мати й глядить на мене пронизуючим і перелякяним зором. А я вклак ніби мовити ранню молитву, але слова застрягали мені в горлі, а серце в мене билося, начеб хто молотом вдаряв мені під ребрами.

IV.

ІДУ В СВІТ.

Недармо то каже приповідка, що клин клином вибивається. Влізла мені в голову справжнім клином історія Семена і ця його таємнича річ, закопана в лісі, котрої я мав бути німим сторожем і повірником. І ніщо я вже не міг думати, лише про це й це без перестанку. Та найшовся скоро инший клин, а такий гострий і болючий, що не лише начеб розлупив мені голову, але й серце перевертів глибоко, як розбійничий ніж. Мій батько мав вернутися з цієї турецької фірманки найдальше в серпні, а тимчасом ось і вересень добігав кінця, а батька як не було так не було.

Страх за батька і журба велика настали тепер у нашій хаті. Мати плакала в день і в ночи, а я в мойому жалю ані її розрадити ані собі додати духа не вмів. А люди в селі, замісць нам додати серця й надії, то лише милосердилися над мамою, приходили до неї начеб по небіщикові і разуряз говорили, як то з турецької землі тепер мало хто вертає, бо там тепер страшні неспокої і кровопролиття та що з Божою волею треба погодитися і на службу божу давати за душу батька, бо, кажуть мамі, „колиб ваш жив, то дав би знати про себе навіть і з турецької тюрми, а так певне без священика між поганцями марно згинув". На цю всю біду, одинокий наш своях і опікун, наш дядько, помер із горячки. Остали ми тепер сироти.

Ходили ми з матірю до Самбора, до пана Зиболта, купця. Він мав склади угорського вина і торгував із львівськими Вірменами. Просили ми його, щоби писав, чи не знають що про цю валку, з котрою батько їхав. І він зараз написав. Та відписали, що там також жіх цими Вірменами, що мали або свояків або крам у цій валці, велика є трівога і журба, бо не мають ніякої вістки.

Тоді то, в той тяжкий час, переконався я добре, що страшнійшою від людського нещастя буває вічна непевність, коли то душа людини наче завішена між жалем і надією, шарпається в болю, а думки бються зі собою, а котра з них найсумнійша та все найсильніща. А мені і ненці моїй було так, начеб батько нам перед очима щодня вмірав, а щодня иншою смертю: то від пошести, то від хижого звіря в пустині, то від руки розбійника. І щодня знову живий повертався: то як чоловік здоров і веселий, то як каліка і дід жебручий, то як нещасливий бранець, викуплений з рук поганських. І так серед цієї журби час минав. І начеб цього нещастя ще було за мало, прийшло инше, з волі і з руки лихого чоловіка.

(Дальше буде)

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ОСВІТА І ОСВІТЛЕННЯ.

Підчас недавної парижської конскрипції стверджено, що серед парижських ліхтарників, яких обовязком є запалювати гасити і удержувати уличні ліхтарні, найшлося сто людий з університетською освітою.

МИКОЛА КАРЛАШ В ТРУПІ Д. МЕДОВА.

В суботу, 27-го грудня відбудеться перший дебют знаменитого баса російської опери Миколи Карлаша. Для першого виступа він заграє ролю Івана Карася в знаменитій опері Запорожець за Дунаєм, котру відограє трупа Д. Медова в галі Просвічення, що на 2nd Ave. під ч. 9. Д. Карлаш довгий час грав в трупах Саксаганського і Садовського, опісля пішов в російську оперу і 2 роки тому назад приїхав до Америки з оперою Федорова. Чудовий голос (басс) і артистична гра артиста Карлаша, придбали йому богато прихильних патріотів його таланту. Трупа Медова всім відома добре і не треба хвалити тих, котрі мають таку силу поклонників їх грн. Ролю Оксани відограє талановита Р. Соловієва, а ролю Одарки С. Радіна. Селіх-Ага Веселий, а Андрія Н. Назарів.

Москаль.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР
ПІД ЗАРЯДОМ
Д. МЕДОВА
— ВІДОГРАЄ —
В СУБОТУ 27 ГРУДНЯ 1924
В ГАЛИ „ПРОСВІЩЕННЯ"
N. 9. 2nd AVENUE, NEW YORK, N. Y.
ЗНАМЕНИТУ ОПЕРУ В 3-ох ДІЯХ
ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ
Гулака-Артимовського.
Ролю Івана Карася виконає оперовий артист НИКОЛА КАРЛАШ.
Ролю Оксани відспіває Р. СОЛОВЬЕВА.
Приймає участь вся трупа ХОР Й ТАНЦІОРИСТИ.
ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОДИНІ 8.30. ВЕЧЕРОМ.
ВСІ ТИКЕТИ НУМЕРОВАНІ
І зарані продаються в редакціях „Русского Слова" й „Русского Голоса".
Відповідний режісер Д. МЕДОВ.

CUNARD

Галичани, відїзджаючі на короткий час до краю у відвідини, не більше як рік, будуть впущені назад до Зєдчених Держав без всякої перешкоди що до квоти.

ДО ГАЛИЧИНИ

в найкоротшім часі кожду суботу на 3-ох поспішних кораблях

БЕРЕНГАРІЯ АКВІТАНІЯ МАВРЕТАНІЯ

(через Шербур і Саутгемптон)

Коли хочете спровадити сюда рідних з Галичини, замовляйте тепер шифкарти. Наші офіси в Галичині дадуть їм необхідні вказівки і поради. Всім пасажирам 3-тої кляси даються осібні каюти. Чистість і харч без порівнання. За інформаціями вдавайтеся до місцевих агентів або

CUNARD LINE

25 BROADWAY NEW YORK

ПОЗІР! УРКАЇНЦІ І УКРАЇНКИ!

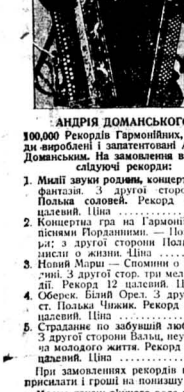

АНДРІЯ ДОМАНСЬКОГО

100,000 Рекордів Гармонійних, Рекорди вироблені і запатентовані Андрієм Доманським. На замовлення вишлемо слідуючі рекорди:

1. Милії звуки родини, концертна фантазія. 3 другої сторони Полька соловей. Рекорд 12-цаленій. Ціна $1.25
2. Концертна гра на Гармонії з піснями Порданними. — Попуґрі; з другої сторони Полька лисли о жизни. Ціна 1.25
3. Новий Марш — Спомини о родині. З другої стор. три мельодії. Рекорд 12 цаленій. Ціна 1.25
4. Оберек. Білий Орел. З другої ст. Полька Чижик. Рекорд 10-цаленій. Ціна 1.00
5. Страдание по забувшій любці. З другої сторони Вальц, неудача молодого житя. Рекорд 10-цаленій. Ціна 1.00

При замовленях рекордів просимо присилати і гроші на понизшу адресу.

Маємо також ріжного рода гармонії і ґрамофони. Андрій Демяненко учить грати на гармонії. **Музика для Концертів, Балів і Весель.** Замовлення на ріжні Гармонії і інструменти викінчуються під особистим доглядом д. Андрія Доманського.

ANDREW DEMIANENKO
Manufacturers of Accordions
206 Springfield Ave., Newark, N. J.
Telephone: Market 5054. 298,01,2

DR. M. SMITH

16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072

коло години св. Юрія.

Говорить по українськи.

Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.

Найдосконаліші електричні апарати.

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН

як легких, жолудка, нирок, печінки, кишок і шкірних недуг, ревмаґизм нервів, ревматизм, острі нервові і хрящеві недуги.

Порада даром.

Dr. ZINS

110 E. 16 ST., NEW YORK

Між 4th Ave. а Irving Place

Години від 9. рано до 8. вечер.

В неділі від 9. рано до 4. попол.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ

спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG

203 EAST 13th STREET

близько 3-ої Евні

NEW YORK, N. Y.

Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.

Tel. Stuyvesant 4032

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

ДР. К. Д. БІЛИК

120 E. 25th ST., NEW YORK, N. Y

Тел. Caledonia 6014

Нехутя мущин, женщин і дітий.

Урядові години: від 9. до 10. рано від 5.30 до 7.30 вечером.

АКУШЕРКА-МАСАЖИСТКА

Житомирського заведення порадів Київського Земського шпиталя.

ПОРАДИ І ПОМІЧ.

E. E. SHMULENSON,

271 E. Broadway, 5th fl., New York

Tel. Orchard 8121.

ПОЛЬЩА Й ПОНЕВОЛЕНІ НАРОДИ.

За ревізію польського питання.

(З берлінського Укр. Правора).

Під сею назвою оголошує „Комітет поневолених народів" в черговім пресовім бюлетині, виданім французькою мовою, лист голови Комітету проф. др. М. Лозинського до Charles-a Roden-a Buxton-a, одного з провідників Labour Party, члена британської делеґації на V. Збори Союза Націй у Женеві. Сей лист звучить:

У варшавському щоденнику „Роботнік", орган польської соціялістичної партії, один з членів партії містить розмову, яку мав з Вами в Женеві про положення народів, поневолених Польщею.

Коли вірити його словам, то Ви мали похвалити Польщу за се, що сим разом не чули в Женеві ніяких жалоб проти неї а далі мали висловити отсі думки:

„Бачимо, що ключ до мира в Східній Европі лежить у Польщі. Скажіть мені щиро, товаришу, чи ті ваші закони про мову будуть виконані? В кругах Labour Party щораз ліпше розуміють польські справи, значіння Польщі й небезпеку, яку можуть викликати всякі проби нарушення теперішнього територіяльного стану".

Я не можу допустити, щоб Ви могли висловити такі думки. Треба радше приняти, що такі думки старався вмовити у Вас той польський соціяліст, який говорив з Вами в Женеві. І тому позволю собі вказати Вам на не правильність тих думок.

Перше всего не можу допустити, щоб Ви могли сказати, що сим разом не чули ніяких жалоб поневолених народів на Польщу.

Адже підчас мого побуту в Лондоні, де Ви були такі ласкаві уможливити мені приняття в секретаріяті Labour Party, Ви дістали мою записку про положення Українців, Білорусинів і Литовців під Польщею.

Потім з Парижа і Ви й инші визначні члени й секретаріят Labour Party діставали всі публікації „Комітету поневолених народів".

Вкінці в Женеві британська делеґація дістала український, білоруський і литовський меморіяли про положення тих народів під Польщею, декларацію „Комітету поневолених народів", як також усі инші публікації Комітету, між иншим відповідь на промову польського делеґата Скшиньского на пленарнім засіданню Союза Націй 10. вересня.

З сих публікацій кождий може переконатися, що проти Польщі підносять поневолені народи дуже поважні закиди.

Ми знаємо, що Польща, предбачуючи ті закиди, змінила свою тактику на міжнароднім полі.

Коли до недавна Польща стояла на тім, що Союз Націй не сміє втручатися до того, що діється в її границях, і грозила навіть виступленням з Союза Націй, то від часу, як в Англії прийшла до влади Ваша партія, а у Франції лівий бльок, вона старається виступати на міжнароднім полі як ревна заступниця ідей Союза Націй, — з окрема охорони національних меншостий. В тій цілі польський сойм ухвалив відомі закони про мову, в тій цілі польське правительство завражнувало комедію з заложенням українського університету в Кракові, в тій цілі п. Скшиньскі виголосив свою промову в Женеві.

Одначе про вартість сеї реклями нехай говорять факти.

В мотиваж рішення Конференції Амбасадорів з 15. марта 1923 р. про східні границі Польщі стверджено, що „Польща признала потребу автономічного режіму в Східній Галичині". А саме польське правительство предложило Конференції Амбасадорів закон з 26. вересня 1922 р. про заведення місцевої самоуправи у воєводствах львівськім, станиславівськім і тернопільськім, на які воно поділило Східну Галичину.

Очевидно льокальна самоуправа частий, се зовсім не те, що автономія цілости. Чи польське правительство обдурило Конференцію Амбасадорів, представляючи їй згаданий закон як закон про автономічний режім для Східної Галичини, чи Конференція Амбасадорів свідомо дала себе обдурити, не беруся рішати.

Одначе схочу ствердити осьцо: Згаданий закон постановляє, що місцева самоуправа у воєводствах львівськім, тернопільськім і станиславівськім повинна бути заведена найдалі до двох літ, себто до дня 26. вересня 1924 р. Сей речинець уже минув, а одначе польське правительство ані не думає про введення закона про місцеву самоуправу згаданих воєвідств.

Тимчасом в анґлійськім і французьким уряді закордонних справ мене переконували, що ми не маємо причини до жалоб, бо прецінь Польща збирається завести в Східній Галичині воєводську самоуправу.

Що з сього виходить? Що закон з 26. вересня 1922 ухвалений тільки на те, щоби служити для Польщі реклямою на міжнароднім полі, в дійсности ж польське правительство й не думає вводити того закона в життя.

У згаданім законі є також постанова, що так само до двох літ, себто до 26. вересня 1924 р., має бути заложений польським правительством український університет.

Як не введено згаданого закона в життя, так не заложено українського університету. Те, що сказав у сій справі п. Скшиньскі в Женеві, було знов тільки реклямою, обчисленою на міжнародний ринок. В дійсности, замісць заложити повний український університет у Львові, стариннім центрі української культури, польське правительство видумало монструальний плян заложити „Український Інститут", зложений всего з кількох гуманістичних катедр, в польськім Кракові. Похвалившися сим своїм помислом у Женеві, не робить воно нічого, щоб навіть сей помисл реалізувати. На скільки сей польський плян являється просто наругою над домаганнями українського народу, нехай свідчить факт, що всі українські чинники відкидають сей польський плян.

Переходжу до законів про мову. Польський соціяліст вкладає у Ваші уста питання, чи сі закони будуть виконані. Очевидно, що не будуть, бо вони — як усе, що ухвалює польський сойм чи заряджує польське правительство нібито в інтересі поневолених народів, — є тільки реклямою для міжнародного ринку.

При тім сі закони так складені, що дають польським урядовцям у руки інструмент до якнайбільшого шиканування населення. Коли хто з Українців, Білорусинів чи Литовців захоче, щоб його справа була швидко полагоджена, то буде примушений зректися тих „прав", які дають йому ті закони.

Але якби вони навіть були виконувані, — то що з того? Адже сі закони, се тільки один з інструментів польської політики для поневолення неполських народів. Чи европейські демократії нічого не говорить факт, що українські й білоруські посли в польськім соймі й сенаті, а так само всі українські, білоруські й литовські партії наклепили ті закони як інструмент поневолення?!

Коли порівнати, які права мала в Австрії не тільки мова польська або чеська, які належали до урядових мов, але навіть мова українська, яка була угнетена польським режімом у Галичині, з тими „правами", які дають Українцям, Білорусинам і Литовцям згадані закони, то треба сказати, що коли Австро-Угорщину европейська демократія вважала гнобителькою народів, то Польщу треба назвати хіба пеклом для поневолених народів.

Між думками, які польський соціяліст вкладає у Ваші уста, є одна правдива: „Ключ до мира в Східній Европі лежить не в тім розумінню, яке приписує Вам польський соціяліст.

Погляньте тільки, як повстала теперішня Польща!

Підчас світової війни ніхто не уявляв собі Польщі инакше, як тільки, в етноґрафічних границях, і то — до часу російської революції — тільки як автономну територію у звязку з Росією.

На скільки ходить про українську й польську територію під Австрією, т. зв. Королівство Галичини, то між західними державами антанти й Росією була виразна умова, що Західна (польська) Галичина відійде до автономної Польщі, а Східна (українська) Галичина до Росії.

Ще підчас Мирової Конференції держави антанти не мали відваги признати Польщі стільки непольських земель, скільки вона опісля завоювала. Тому у Версайськім договорі не означено східних границь Польщі. Тому Східну Галичину віддано Польщі виразно тільки під тимчасову військову окупацію, обіцюючи населенню дати пізніше змогу виконати право самовизначення. Тому означено опровізорично східну границю Польщі (т. зв. лінію Curzon-a) без занадто великих відхилень від етноґрафічної границі польського народу.

В той час держави антанти не мали ще смілости ані до відроломства супроти своєї союзниці Росії ані до потоптання проголошеного ними принципу самовизначення народів.

Щодо Росії стояли вони на становищі, що вони не признають радянського правительства, але вважають Росію далі союзницею і забезпечують для неї всі права союзниці; ті права тоді ввійдуть у життя, коли в Росії прийде до влади правительство, яке держави антанти визнають.

Що-до принципу самовизначення народів, то розбиваючи нібито в імя сього принципу Австро-Угорщини, ослаблюючи Німеччину, держави антанти ще не відважувалися явно потоптати його ногами у відношенню до тих народів, на які мала апетит Польща.

Підчас Мирової Конференції президент польської республики Пілсудські сказав раз до своїх приятелів: „Західні границі дістали ми як Liebesgabe держав антанти, східні мусимо собі мечем виборати".

І справді у війні з Радянськими Республиками з Литвою Польща мечем означила свої границі на сході, диктуючи Радянським Республикам риський договір і захоплюючи замахом генерала Желіговського Виленщину.

Тут знова прошу звернути увагу на поведення держав антанти. Коли радянські війська стояли під Варшавою і Польщі грозила катастрофа, тоді держави антанти виступили як посередники, пропонуючи перемиря на основі лінії Curzon-а й мирову Конференцію в Лондоні. Але коли небезпека для Польщі минула, держави антанти зовсім не вимагали від Польщі, щоб вона спинилася на лінії Curzon-а й не йшла далі на схід.

Рік перед тим те саме зробили держави антанти зі Східною Галичиною. Коли українська армія перемагала Поляків комісія держав антанти хотіла накинути нам перемиря і грозила нам страшними карами за дальший пролив крови. Ми згодилися на перемиря, але в той час Польща вже була сильнійша від нас, діставши з Франції армію Галлера, й відкинула перемиря. І щож, чи на Польщу впала кара за дальший пролив крови? Ні, вона дістала мандат заняти Східну Галичину!

Коротко кажучи, Польща мечем завоювала 8 мілїонів Українців, 3 міліони Білорусинів і Литовців, відриваючи їх від рідного пня, від України, від Білоруси, від Литви.

А держави антанти рішенням Конференції Амбасадорів з 15. марта 1923 р. санкціонували те завоювання.

Перед світовою війною ті землі належали до Росії, а Східна галичина, яка належала до Австрії, була, як згадано, обіцяна Росії.

Коли стояти на становищі Версайського договору, в якім держави антанти виступають як союзники Росії й оберігають цілість її території, то відступлення російських територій Польщі являється віроломством супроти Росії.

Колиж стояти на становищі прінципу самовизначення народів, то віддання части Українців, Білорусинів і Литовців проти їх волі під польське ярмо являється потоптанням того прінципу.

Ось як повстала теперішня Польща: віроломством держав антанти супроти союзниці Росії, потоптанням нимиж самими проголошеного прінципу самовизначення супроти народів, які на руїнах старої Росії побудували власні національні держави.

Тепер Україна й Білорусь творять окремі держави в Союзі Соціялістичних Радянських Республик, Литва творить незалежну республику.

Чи можна допустити, що Україна, Білорусь, Литва примиряться з тим, що части їх територій й народу знаходяться під польським ярмом? І чи можна допустити, що части Українців, Білорусинів, Литовців, відірвані від рідного пня, примиряться з польським ярмом і не змагатимуть до відірвання від Польщі і зєднення зі своїми національними державами?

Тому ключ до мира в Східній Европі лежить у Польщі. Бо доти не буде мира в Східній Европі, доки не буде переведена ревізія польського питання, доки Польща не буде зредукована до своїх етноґрафічних границь, доки народи, поневолені Польщею, не здобудуть національної незалежности й національного зєднення.

Не „всякі проби нарушення теперішнього територіяльного стану", як се Вам вкладає в уста польський соціяліст, але вдержування теперішнього територіяльного стану щодо Польщі являється постійною небезпекою для мира.

І в українській державі і в тій части українського народу, яка стогне під польським ярмом, постійно зростатиме бажання знести лінію рижського мира, яку накинула Польща Союзови Радянських Республик, лінію, якою розрізано на двоє живе тіло українського народу.

Те саме треба сказати про Білорусинів і Литовців.

Перед европейською демократією, коли вона справді поважно змагає до осягнення постійного мира лежить задача перевести ту ревізію польського питання мирним шляхом.

Инакше мусить прийти хвиля, коли народи, яких части стогнуть у польськім ярмі, вхоплять за зброю, щоб перевести ту ревізію збройною силою.

Польським демократам і соціялістам, які в західній Европі шукають підпомоги для теперішньої Польщі, Польщі завойовничого імперіялізму, Польщі — тюрми народів, західно-европейські демократи й соціялісти повинні сказати тільки одно: Нехай Польща віддасть Україні, Білоруси, Литві завойовані землі, нехай верне до своїх етноґрафічних границь!

Бо тільки така Польща — держава польського народу — має рацію істнування.

Польща гнобителька народів — мусить розвалитися, як розвалилася Австро-Угорщина і Росія.

Хто хоче постійного мира на справедливих основах, той мусить бути ворогом теперішньої Польщі.

Даруйте, що я може занадто довго спинився над справою, яка — я певний того — є Вам ясна. Одначе супроти польської пропаганди, яка всіми способами, не спиняючися перед надуживанням принципів демократії й соціялізму старається ввести в блуд опінію европейської демократії, ніколи не буде забагато голосити ту правду, що в імя права народів на самостійне істнування, в імя постійного світового мира теперішня Польща мусить бути віддана основній ревізії.

ДОЛЯРИ

ВИПЛАЧУЄМО В КРАЮ НА ОСТАННІЙ ЛІНІЇ ПІД ПОВНОЮ ГАРАНТІЄЮ.

ШИФКАРТИ, ПАШПОРТИ, АФІДЕВІТИ, КОНТРАКТИ, ПОВНОВЛАСТИ ТА ИНШІ ДОКУМЕНТИ.

ДОМИ В НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ ПРОДАЄМО ПО ДУЖЕ ПРИСТУПНИХ ЦІНАХ.

По інформації у всіх справах звертайтесь особисто або листовно до звісного Українського Бюра:

S. KOWBASNIUK
244 AVENUE A, cor. 15th STREET,
NEW YORK, N. Y.

РІЧНІ ЗБОРИ

Ліґи Американських Горожан

відбудуться

В СУБОТУ 27. ГРУДНЯ 1924.

о годині 8. вечером

під ч. 30 E. 7-а ул. в Ню Йорку.

Членів а також прихильників і симпатиків народної справи просить о участь

Виділ.

Спаде натяжане дає пільгу!

Не спускайтесь на всякі мастеи коли потребуєте лінімент

PAIN-EXPELLER Reg. U. S. Pat. Off.

Є це найліпший лінімент. Правдивий коли має знак **Якоря.**

F. AD. RICHTER & CO.
104-114 S. 4. St. Brooklyn, N.Y.

НАЙБІЛЬШИЙ СКЛАД ПІРЯ В АМЕРИЦІ.

Ми продаємо пір'я нашого власного виробу, яке не зіпсоване добрими лежанням. Можемо вислати ціле пір'я, дерте або мох. На жадання вишлемо всі проби до якої небудь місцевости в Америці. Пишіть сейчас з цілковитим довірєм до найбільшого українського складу з пірєм:

ALBERT STETZ,
138 Passaic St., Passaic, N. J.

СТЕФАН І. ЄВУСЯК
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

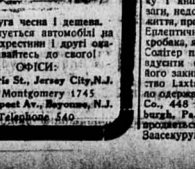

Обслуга чесна і дешева.

Достарчується автомобілі на весілля, хрестини і другі оказії. Є і давайтесь до свого!

ОФІСИ:

77 Morris St., Jersey City, N.J.
Tel. Montgomery 1745
45 Prospect Av., Bayonne, N.J.
Telephone 640.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

АННА ЯСІНЧУКІВНА, котра виїхала 1913 року на Америку з Канади, пов. Коломия, зволить зголоситися в **UKRAINIAN INFORMATION BUREAU, 470 W. 23rd St., New York, N. Y.** 296,01,6

СТАЛИЙ і добрий заробок для мущин і женщин в кождій місцевости за кілька годин на цілий місяць. Офіси висилати зараз до **D. Wrublewskij, 180 Ave. C., New York, N. Y. Dpt. 18-B.**

АГЕНТИ—РОБІТЬ ВЕЛИКІ ГРОШІ ПРОДАЮЧИ Madison „Better-Made" Сорочки впрост з фабрики. Понад міліон вдоволених. Легко продаються. Зараз ці капіталу не потрібно. Мущини заробляють від $100 до $150 тижнево. Знаменита нагода. Пишіть по дарові зразки. **Madison Factories, 507 Broadway, New York.** 273—

УВАГА: Хто хоче відробити фотографії на портрети, то не вдавайтеся до чужих. Присилайте свої фотографії до нашого студія. Робимо олійною фарбою. За роботу гарантуємо, що будете вдоволені. Ручить Ш. Рмульський. **OILFLEET PORTRAIT CO., 25 3rd Ave., New York.** 301,1,6

НОВІ УКРАЇНСЬКІ РЕКОРДИ КОЛЯДИ.

15503 Бог предвічний і Христос родився. — 27015 На небі зірка і Всі разом співайте. — 3995 Бог ся рождає і Нина радість стала. — 4042 Радуйтеся всі люди і Нині Адаме. — 7307 Нина радість стала і Небо і земля. — 7308 В яслах лежить і Радуйтеся всі люди. — 7259 Вселенная веселися і Ірод цар. Ціна 75 цит. — Кромі колядмаю великий вибір инших рекордів. Замовлення і гроші шліть до: 01-04

ANDREW BARNA,
252 Nepperham Ave., Yonkers, N. Y.

ПОТРІБНО СЕЙЧАС УЧИТЕЛЯ

до української народної діточої школи в Бронкс, Н. Й.

Вимагаєсь учити дітий і анальфабетів, співу і музики з нот. Угода особисто або листовно. 300-02

WASYL MOROZOWYCZ,
1134 Simpson St., Bronx, N. Y.

УКРАЇНСЬКИЙ АПТИКАР

M. ВАЗА (M. VASA)

перепровадив свою Аптику з Корт улиці рог Принц на Белмонт рог Корт улиця, Newark, N. J.

Всіх інтересованих шановних Українців просимо звертатися на нову адресу. 284

КОЛИ ХОЧЕТЕ БУТИ ЗНАМЕНИТИМ МАҐІКОМ,

знати маґічні тайни та знати, під якою планетою родилися, яке чекає Вас щастя, пишіть по Астрономічний Гороскоп, залучаючи 4 ц. марками до:

INTERNATIONAL SALES HOUSE,
W. Stabs, prop.
184 E. 7th St., New York City

ПАТЕНТИ

Наш патентовий підручник та зразкові знаками вишлемо даром на жадание. Пишіть по них сейчас. Можете писати до нас по українськи. Справи, відносячися до патенту, трейд марку, та продаж патентів, полагоджуємо сейчас.

BRYANT & LOWRY
Registered Patent Attorneys
310 VICTOR BLDG.,
WASHINGTON, D. C.
(Successors to A. M. WILSON, Inc.)

ЧИТАЙТЕ ДАВНУ ІСТОРІЮ СЬОГО ЧОЛОВІКА.

Працюю в майнах і заробляю добрі гроші, маю одинак шестеро дітий, тому я незаробляю так богато, як здаєся; я женатий вже шісналцять літ і люблю свою родину, а вона мене. З жінкою я був за всіх часів щасливий, аж тому два роки, коли вона захоріла. Я її лічив доки не стрілося все, що наскладалисьмо; пробувалося кожду методу знану, щоб її вилічити, одначе вона все гірше занепадала. Майже нічого її не помагало. Вкінци з нею було так зле, що не могла вже завмитися денними обовязками так, що я мусів сам все робити в кухни, навіть прати. Те все робив я охотно, бірячи, що чейже колись моя біда жена поздоровіє. Вмісто однак, щоб її було ліпше, було її все гірше; впрост никла і зійшла аж до 95 фунтів. Тепер вже нічого неоставало лишень трб, я думав, що прийшов кінець. Моя сестра, що жив в Ню Джерзи, прийшла відвідати нас, бо чула за наше нещастє. Вона все зійшла до кождого з своєї родини, коли в родині котрийсь з нас покалічився, то вона сейчас йому завивала рани. Вона лишень подивилася на мою жінку, сейчас сказала її що з нею є. Вона мала правду. Моя жена терпіла від солітера і моя сестра вкінци відкрила се. Се було тому місяць. Днесь моя жена чується вже ліпше, бо викинула з себе хробака з 30 фітів довгого. Виглядає що вкінци вислухано мою молитву і вона на дорозі до здоровля. Л. К. Джордан, Юнгстаун.

Богато мущин, женщин і дітий перед лічиться безуспішно на нині хороби, коли їх правдива слабість є сей монстер солітер. Правдиві помаки його суть відпадки частями, похожі знаки, втрата апетиту, обложений язик, горячка, біль хребта і ніг, завороти, біль головки, уміщення від порожного жолудка, темні знаки під очима. Жолудок тяжкий, чуєте опасання в жолудку і кишках. Жовта шкіра, утрата зали, недобрий відпих. Нема охоти до житя, праці, нема амбіції, все лінивий. Ендеритичні напади знані як причина хробака, який виріс довжини 50 фітів. Солітер позвучить до гортини, може здусити свою жертву. Позбудьтеся його заким незапізно. Замовіть лікарства Laxtax днесь, вже лишеся Вам по одержанню $10.46 через **Medical Co., 446 Laxal Bldg., Box 963, Pittsburgh, Pa.** Laxtax є неціляльний, не продається по аптиках. Пишіть їм. Зазасилувати рахунок долярів 25 ц.